

Çevre ve Orman Bakanlığından:

Yaban Hayatı Koruma ve Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları ile İlgili Yönetmelik
BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kapsam, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 — Bu Yönetmelik, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında olan av ve yaban hayvanları ile birlikte bunların yaşama ortamlarını korumak amacıyla yaban hayatı koruma ve yaban hayatı geliştirme sahalarının kuruluşu, yönetimi, denetimi ve bu alanlarda izin verilecek ve yasaklanacak faaliyetlerle ilgili usul ve esasları düzenler.

Hukuki Dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 4 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmelikte yer alan;

- a) Kanun: 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununu,
- b) Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,
- c) Bakan: Çevre ve Orman Bakanını,
- d) Genel Müdürlük: Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünü,
- e) İl Müdürlüğü: İl Çevre ve Orman Müdürlüğünü,
- f) Av Hayvanı: Kanun kapsamında avlanan, korunan ve Bakanlıkça belirlenen listede yer alan hayvanları,
- g) Yaban Hayvanı: Sadece suda yaşayan memeliler dışında kalan ve Bakanlıkça belirlenen bütün memelileri, kuşları ve sürüngenleri,
- h) Endemik Tür: Sadece bir bölgede bulunan, diğer bölgelerde bulunmayan türleri,
- i) Hedef Tür: Yaban hayatı koruma ve yaban hayatı geliştirme sahalarında sahanın ayrılmasına gerekçe olan türü veya türleri,
- j) Avlak: Av ve yaban hayvanlarının doğal olarak yaşadıkları veya sonradan salındıkları sahaları,
- k) Özel Avlak: Bir bütün teşkil eden özel mülkiyetteki tapulu arazilerden, Bakanlığın avlaklar için tespit ettiği ve tanımladığı şartlara uygun olan avlakları,
- l) Devlet Avlağı: Devlet ormanları, toprak muhafaza ve ağaçlandırma sahaları ve benzeri yerlerle Devlet tarım işletmeleri, baraj gölleri ve emniyet sahalarında, ilgili kuruluşun muvafakatı alınarak Bakanlıkça avlak olarak ayrılan yerleri,
- m) Genel Avlak: Özel ve devlet avlakları dışında kalan bütün av sahaları ile göl, lagün, bataklık ve sazlık gibi sahaları,
- n) Örnek Avlak: Devlet avlakları ve genel avlaklar içinde Bakanlıkça belirlenecek esaslara göre ayrılan ve işletilen veya işletirilen avlakları,
- o) Avlanma Planı: Envanteri yapılan, sınırları belli bir avlak alanında, avlanmasına izin verilen av hayvanlarının tür, yaş itibarıyla kaç adet ve hangi usul ve kurallara uyularak ne kadar süre içerisinde avlanacağını düzenleyen ve yaşama ortamının geliştirilerek sürdürülmesi için gerekli önlemleri öngören ve Genel Müdürlükçe onaylanmış planı,
- p) Yaban Hayatı Koruma Sahası: Yaban hayatı değerlerine sahip, korunması gerekli yaşam ortamlarının bitki ve hayvan türleri ile birlikte mutlak olarak korunduğu ve devamlılığının sağlandığı sahaları,
- r) Yaban Hayatı Geliştirme Sahası: Av ve yaban hayvanlarının ve yaban hayatının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma planı çerçevesinde avlanmanın yapılabildiği sahaları,
- s) Saha Bekçisi: Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile avlamlarda koruma görevi verilen memur ve işçi statüsünde çalışan personeli, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahalarının Seçim Kriterleri ve Temel İlkeler

Yaban Hayatı Koruma Sahalarının Seçim Kriterleri

Madde 4 — Yaban hayatı koruma sahaları, Kanun kapsamına giren av ve yaban hayvanlarından;

- a) Endemik türlerden gerekli görülen,
- b) Nesilleri tehlike altında görülen,
- c) Gen kaynağı değerini muhafaza bakımından korunması gereken türlerin yaşadığı, asgari yaşam alanı büyüklüğüne sahip,
- d) Biyolojik çeşitliliği yüksek, alanlardan seçilir.

Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarını Seçim Kriterleri

Madde 5 — Av ve yaban hayvanlarının veya biyolojik çeşitliliğin korunması gereken alanların muhafazası veya göçmen türlerin göç yollarını güvence altına almak için, yaşama ortamlarının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamlarını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma planı çerçevesinde avlanmanın yapılması amacı ile içerisinde hedef tür veya türlerin doğal olarak bulunduğu veya yeniden yerleştirildiği, av ve yaban hayvanlarının barınma, beslenme ve uygun yaşama koşulları ile doğal peyzaja sahip alanlardan seçilir.

Temel İlkeler

Madde 6 — Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, yaban hayvanlarının barınma, beslenme ve üreme gibi yaşamsal ihtiyaçlarını temin edebileceği uygun yaşama şartlarına sahip, hedef tür ve/veya türlerin yıl içerisindeki mevsimsel olarak yaptıkları göç ve yayılma alanlarını, üreme alanlarını ve göç yollarını içeren, geliştiren ve artan popülasyonu barındırabilecek büyüklükte olmalıdır.

Bu alanlarda koruma altına alınacak tür ve türlerin üreyip çoğalmalarına imkan sağlayacak popülasyon büyüklüğü bulunmalıdır. Ancak endemik, nesli tehlike altında olan veya benzer statüde bulunan türlerin popülasyon miktarına bakılmaksızın yaşama alanları, yaban hayvanı koruma sahası olarak ilan edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahalarının Teklifi, Tescili ve İlan

Alanın Sınırlarının Belirlenmesi

Madde 7 — 4, 5 ve 6 ncı maddelerdeki esas ve usuller çerçevesinde;

- a) Orman alanlarının sınırları, Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılan amenejman haritalarında belirtilen bölmelerin sınırları,
- b) Diğer alanların sınırları ise yol, dere, uçurum, sırt ve kaya gibi doğal hatlar, esas alınarak belirlenir.

Bu şartların sağlanamadığı hallerde ise; arazinin topoğrafik yapısı dikkate alınarak gerekli işaretlemeler yapılmak suretiyle, alanın sınırları belirlenir.

Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahalarının Teklifi

Madde 8 — Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahası olarak teklif edilecek sahalar için, İl Müdürlüğü tarafından oluşturulacak bir komisyon marifetiyle yerinde yapılan inceleme sonucunda Ek-1’de örneği bulunan ön etüt raporu, alan üzerinde yetki ve sorumluluğu bulunan tüm kurum ve kuruluşların uygun görüşünü alarak tanzim edilir ve alanın 1/25.000’lik haritası ile birlikte Genel Müdürlüğe gönderilir.

Tescil ve İlan

Madde 9 — Genel Müdürlükçe ön etüt raporları uygun görülenler;

- a) Orman rejimine giren sahalarda Bakan oluru ile,
- b) Diğer sahalarda ise ilgili kurum ve kuruluşlardan görüş alınarak Bakanlar Kurulu Kararı ile, Bakanlık adına tescil edilir ve ilan olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yönetim Esasları

Tescil Edilen Sahaların Yönetimi

Madde 10 — Genel Müdürlükçe tescil ve ilan edilen yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, bu Yönetmelik esaslarına göre hazırlanacak yönetim ve gelişme planlarına göre, İl Müdürlüğü tarafından yönetilir, koruma işlemi yapılır veya yaptırılır.

Yönetim ve Gelişme Planları

Madde 11 — Yaban hayatı geliştirme sahalarında ve gerekli görülen yaban hayatı koruma sahalarında yaşama ortamını iyileştirici çalışmaların yer aldığı gelişme ve yönetim planları Genel Müdürlükçe hazırlanır veya hazırlattırılır, Genel Müdürlükçe onaylanarak yürürlüğe konulur.

Köy ve beldelerin meskun mahallerinde, özel mülkiyetteki tapulu yerleşim alanları ile alt yapı hizmetleri, konut, ahır, samanlık ve benzeri ek binaları, ibadethane, sağlık ocağı gibi ortak kullanım yerleri planlamalarda plan hükümleri dışında bırakılır.

Koruma

Madde 12 — Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarının büyüklüğü ve niteliğine göre koruma çalışmaları, genel kolluk kuvvetlerinin yanı sıra yeterli sayıda saha bekçileri tarafından yapılır. Koruma faaliyetlerinde köy tüzel kişiliği ve belde belediyeleri ile işbirliği yapılabilir. Yapılacak bu işbirliği ile ilgili esas ve usuller Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

Yasaklanan Faaliyetler

Madde 13 — Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında, yönetim ve gelişme planlarında yer alan faaliyetler ve yapılaşmalar dışındaki faaliyetler ve yapılaşmalara izin verilemez, ekosistem bozulamaz. Bu alanların dışında da olsa bu sahalara olumsuz etki yapacak tesislere izin verilemez, varsa mevcut tesislerin atıkları arıtılmadan bırakılamaz. Bu sahalar içerisinde çöp depolama ve imha alanları oluşturulamaz, onaylanmış plânlarda belirtilen yapı ve tesisler dışında hiçbir yapı ve tesis kurulamaz, irtifak hakkı tesis edilemez. Bu sahalarda Bakanlıkça gerektiğinde ilave yasaklamalar getirilir ve Bakanlığın uygun görüşü alınmadan diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yasaklama getirilemez.

İkaz ve Tanıtma Levhaları

Madde 14 — Sahaların uygun görülen yerlerine bilgilendirme, tanıtma ve yönlendirme ile yasaklanan faaliyetleri belirten levhalar konur.

Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Madde 15 — İl Müdürlüğü koordinasyonunda yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında bitki hastalık ve zararlıları ile mücadelede;

- a) Ormanlık alanlarda Orman Genel Müdürlüğü,
 - b) Diğer alanlarda ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığı,
- tarafından yapılır.

Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele; 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu ile 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu esaslarına göre yapılır.

Yaban Hayatı Koruma Sahalarında Popülasyon Artması

Madde 16 — Yaban hayatı koruma sahalarında korunan tür ve/veya türlerin popülasyonlarının aşırı artması ve alanın taşıma kapasitesinin üstüne çıkması halinde yapılacak iş ve/veya işlemler Genel Müdürlük tarafından belirlenir. Gen kaynağı olarak ayrılan sahalarda türlere ve yaşama ortamına müdahale edilemez.

Personel İstihdamı

Madde 17 — Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarının büyüklüğü ve özelliğine göre koruma ve kontrol işlemi yapmak, ziyaretçi ve tanıtım merkezlerinde faaliyette bulunmak ve alanların taşıma kapasitelerine ulaşmaları durumunda hazırlanacak olan avlanma planlarına göre yapılacak avcılıkla ilgili çalışmalarda görevlendirilmek üzere yeterli sayıda personel istihdam edilir.

Yaşama Ortamının Rehabilitasyonu

Madde 18 — Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında hedef tür veya türlerin üremeleri göz önünde bulundurularak yaşama ortamını iyileştirici gerekli tedbirler alınır.

Zararlı Hayvan Türleri ile Mücadele

Madde 19 — Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında hedef tür veya türlerin gelişmelerine ve çoğalmalarına olumsuz etkisi olan hayvan türleri ile mücadele Kanun hükümlerine göre Genel Müdürlük onayı ile İl Müdürlüğü tarafından yapılır veya yaptırılır.

Avlanma

Madde 20 — Yaban hayatı geliştirme sahalarında alandaki hedef tür veya türlerin, alanın taşıma kapasitesine ulaşınca kadar avlanma yasaktır. Ancak bireylerde genetik deformasyon, eşey oranları ve yaş dikkate alınarak Genel Müdürlüğün belirleyeceği esaslara göre bu alanlarda taşıma kapasitesine ulaşmadan av yaptırılabilir. Hedef tür ve/veya türler, taşıma kapasitesine ulaştıktan sonra, Genel Müdürlük tarafından avlanma planları onaylanan sahalardan uygun görülenler, örnek avlak olarak ayrılır. Bu alanlarda avlanma, planlarda belirtilen yıllık kotalara göre yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahalarında İzin Verilen Faaliyetler

Yaban Hayatı Koruma Sahalarında İzin Verilebilecek Faaliyetler

Madde 21 — Bu alanlarda; bilimsel amaçlı çalışmalar ve araştırmalar ile eko turizm haricinde her türlü faaliyet yasaktır.

Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarında İzin Verilebilecek Faaliyetler

Madde 22 — Yaban hayatı geliştirme sahalarında amenajman planlarında biyolojik çeşitliliğin korunması esas alınır.

Bu sahalarda, onaylanmış plânlarda belirtilen yapı ve tesisler dışında hiçbir yapı ve tesis kurulamaz, irtifak hakkı tesis edilemez. 3213 sayılı Maden Kanunu ve 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümleri saklıdır.

Tabîi çevre ve ekosistemlerin korunması ve iyileştirilmesi yönünden teknik ve bilimsel amaçlara göre, Bakanlıkça düzenlenecek rapora dayanılarak hazırlanacak özel amenajman planları uyarınca, belirli yerlerde ormancılık ve belirli sürelerde üretim, avlanma, saz kesme ve otlatma faaliyetlerine izin verilebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Genelge, Talimat ve Rapor Hazırlanması

Madde 23 — Bu Yönetmeliğin uygulanacağı yerlerde yapılacak etüd, envanter ve araştırma çalışmaları ile sahalarda gelişme planlarıyla ilgili usul ve esaslar, genelge ve talimatlarla düzenlenir.

İl müdürlükleri, bu sahalarda ve korumaya alınan türlerin durumları ile ilgili her sene bir rapor hazırlayarak Genel Müdürlüğe gönderirler. Bu raporun düzenlenmesi ile ilgili esaslar, Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

Geçici Madde 1 — Mülga 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanununa dayanılarak daha önce tefrik ve tesis edilen yaban hayatı koruma sahalardaki gelişme planları onbeş yıl içerisinde tamamlanır.

Yürürlük

Madde 24 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25 — Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı yürütür.

EK-1

YABAN HAYATI KORUMA VE YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHALARI ÖN ETÜT RAPORU

A) GİRİŞ

Konu,

B) SAHA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1) Tetkik Edilen Sahanın Mülki ve İdari Durumu,

İli, İlçesi, Beldesi ve Köyü,

İl Müdürlüğü,

Mevkii,

Sınırları (Haritaya işlenmeli),

Doğusu,

Batısı,

Kuzeyi,

Güneyi,

2) Alan Toplam Büyüklüğü (ha),

3) Mülkiyeti,

Orman Alanları (ha),

Doğusu,

Batısı,

Kuzeyi,

Güneyi,

Tarım Alanları (ha),

Doğusu,

Batısı,

Kuzeyi,

Güneyi,
Mera Alanları (ha),
Doğusu,
Batısı,
Kuzeyi,
Güneyi,
Diğer Alanlar (ha),
Doğusu,
Batısı,
Kuzeyi,
Güneyi,

4) Sahanın Doğal Yapısı,

Jeolojik yapı (jeomorfolojik, ana kaya, toprak),

İklim,

Doğal unsurlar (Orman, çalılık, mera, sazlık, bataklık, göl, akarsu, pınar, su kaynakları, kayalık vs.),

Ağaçlandırma ve tarım alanları,

C) SAHADA MEVCUT BİTKİ VE HAYVANLAR

1) Bitki Örtüsü,

Ağaçlar,

Ağaçcık ve çalılar,

Otlar ve sazlar,

Yosun, mantar ve likenler,

(Bitki örtüsü gruplarının türler itibariyle toplam sahaya oranları belirtilir),

2) Fauna (Hayvanlar),

Mevcut yaban hayvanı türleri,

Korunacak tür veya türlerin geçmişteki durumu,

Korunacak tür veya türlerin halihazır durumu,

Göçmen hayvanlar,

Geliş ve dönüş zamanları,

Kışlama, yazlama, konaklama,

Kuluçkalama ve yavrulama,

D) KORUNACAK TÜRLER HAKKINDA BİLGİLER

Korunacak tür veya türlerin biyolojik durumu,

Beslenmeye ilişkin hususlar (Saha içindeki başlıca beslenme ve sulanma yerleri ve zamanları),

Üremeye ilişkin hususlar (Çiftleşme, yavrulama, kuluçkalama, doğurma yer ve zamanları),

Günlük ve mevsimsel hareketler (Yatay-dikey-dağınık hareketler, bilinen veya muhtemel sebepleri),

E) DOLAYLI VEYA DOLAYSIZ İNSAN TESİRLERİ

Sahadaki insan müdahalesi,

Av baskısı,

Yakın çevredeki avcı dernekleri, üye olan avcı sayısı ve silah adedi,

Dışarıdan gelen avcılar,

Avlanma usulleri,

Usulsüz avlanma, yumurta ve yavru toplama,

Yaşama ortamına yapılan müdahaleler,

Orman açmaları ve köklemeler,

Ot ve saz biçilmesi,

Yangınlar,

Otlatma ve evcil hayvanlarla olan ilişkiler,

Birlikte yaşama yönünden,

Beslenme rekabeti yönünden,
Ormancılık faaliyetleri ile ilişkiler,
İstihsal,
Ağaçlandırma,
Toprak muhafaza,
Haşere mücadelesi,
Diğer faaliyetler (Orman içi tesisler),
Tarım faaliyetleri ile ilişkiler,
Beslenmeye olumlu veya olumsuz etkileri,
Yaşama ortamına olan etkileri,
Zirai mücadele,
Yerleşme yeri ve sanayi kuruluşları,
Sahadaki toplu ve münferit yerleşme yerleri,
Drenaj, sulama kanalları, baraj vb. tesisleri,
Yollar,
Enerji nakil hatları,
Sanayi tesisleri,
Alt yapı tesisleri,
Diğer yapı ve tesisler,
Sahada başkaca koruma statülerinin bulunup bulunmadığı,
Doğal sit (ha),
Doğusu,
Batısı,
Kuzeyi,
Güneyi,
Milli Parklar Kanununa göre korunan alanlar (tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, milli park ve benzeri),
Doğusu,
Batısı,
Kuzeyi,
Güneyi,
Özel Çevre Koruma Bölgesi (ha),
Doğusu,
Batısı,
Kuzeyi,
Güneyi,

F) DİĞER HUSUSLAR

- 1) Teşhis için bulunan materyal (Boynuz, deri, kafatası, telek vs.),
- 2) Tabii afet olup-olmadığı,
- 3) İlgi çeken diğer hususlar,

G) EKOLOJİK DURUM

- 1) Korunan türlerin bitkilerle ilişkileri,
Beslenme yönünden,
Barınma yönünden,
Yuvalama ve kuluçkalama yönünden,
- 2) Korunan hayvanların diğer yabani hayvanlarla ilişkileri,
Birlikte yaşama yönünden,
Beslenme yönünden,
Beslenme rekabeti yönünden,

(Bu bölümde korunan yaban hayvanlarına yararlı veya zararlı olabilen sürüngenler, amfibyanlar, balıklar, böcekler ve diğer canlı türleri dikkate alınır.)

3) Korunan hayvanların yırtıcı ve zararlılar ile ilişkileri,

H) SAHANIN YABAN HAYVANI KORUMA VE GELİŞTİRME SAHASI OLARAK TEKLİF VE TESİSİNİ GEREKTİREN SEBEPLER

İ) TEKLİFLER

- 1) Yaban hayatı koruma ve geliştirme sahası için alınacak ön tedbirler,
- 2) Yapılması gereken tesisler,
- 3) Araç ve gereçler,
- 4) Bu sahalarda görevlendirilecek personel,
- 5) Tahmini maliyet,
- 6) İşletme şekli,

İ) GÖRÜŞ VE ÖNERİLER